

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Foca apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Focă biserică-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oară
6 cr., a treia oară 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesc focă
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii»

in
Blaș.

Anul VI.

Blaș 3 Octobrie 1896.

Numărul 40.

Quod uni justum. . . .

Deschiderea Porții de fer s'a făcut între nise serbări grandioase. Inaugurarea acestei frumoase opere de civilizație a câștigat o însemnătate și mai mare prin prezența alor trei domnitori și a reprezentanților marilor puteri.

Eram deci în drept, să credem, că ziaristica din țară va fi plină de articoli plini de eutusias, și că imni de bucurie vor străbate de la un cap al țării până la celalalt.

În schimb ce vedem? Tote foile magiare, chiar și cele scrise în limba germană, sint pline de amărăciune și în loc de imni de laudă cântă jelnice și îndurerate ieremiade.

De ce ôre? Pentru că la deschiderea Porții de fer nu s'a manifestat „statul ungar“, ci „monarchia austro-ungară“, pentru că serbarea n'a fost o serbare a „Ungariei“ ci a „monarchiei austro-ungare“.

Dacă privim plângerea confrăților nostri magiari din punct de vedere al dreptului, atunci ea nu este îndreptățită. Conferența din Berlin a încredințat regularea Porții de fer „monarchiei austro-ungare“, ér nu „Ungariei“, care nici nu există în forma acesta în dicționarul dreptului internațional. E apoi o cestiune internă a monarchiei, dacă regularea Porții de fer a luat-o asupra sa Ungaria, ér clădirea căii ferate la mare a luat-o asupra sa Austria. Cu învoelile aceste tractatul de

la Berlin n'a avut de a face. Prin urmare lucrarea sevârșită pe basa tractatului din Berlin la Pôrta de fer după drept trece și este o lucrare a *monarchiei austro-ungare*.

Prin urmare era lucru firesc, ca și inaugurarea lucrării să se facă în numele „monarchiei austro-ungare“ în prezența factorilor alcătuitoari ai „monarchiei“ și după modalitatea, cum se manifestă în relațiunile sale internaționale monarchia austro-ungară.

Este deci limpede, că judecând din punct de vedere al dreptului plângerea compatrioților nostri e fără de temeiu.

Cu toate aceste nu se pôte nega, că serbarea de la Pôrta de fer a trebuit negreșit să jignescă sentimentul național al Magiariilor. Ori cum am lua lucrul, e fapt, că ei împreună cu popôrle conlocuitoare de o mie de ani formă un stat, că ei au imprimat caracterul lor acestui stat. Ast fel fiind lucrul, cu dreptul au trebuit să fie jigniți vedând, cum o lucrare făcută pe banii Ungariei se inaugurează fără a se aminti măcar numele „Ungarie“, și cum de fapt Ungaria ca atare n'a asistat la inaugurarea aceea, pe când două state mai mici și mai virtos România și-au afirmat existența de state independente într'o măsură așa de măretă, în cât au impus chiar și monarhului nostru.

Supărarea fraților nostri magiari o pricepem deci și mărturisim, că nici pe noi nu ne-a încântat rolul, ce s'a

dat statului nostru, la al cărui demnitate ținem și noi, căci dór ne e mamă comună a tuturor.

Dar tocmai pentru că pricepem și aprețim durerea Magiariilor, credem, că e momentul potrivit a-i întreba: Așa-i, că te dóre amar, te dóre nespus, când te veđi vătémat în demnitatea ta, în țara ta, în limba ta, în némul têu, în tradițiunile tale, în istoria ta? Așa-i, că e grozavă suferința, ce ți-o pricinuesce călcarea drepturilor tale naționale? Așa-i, că nu este mai mare umilire și dejosire, de cât a-ți vedé nescotită și batjocorită consciința ta națională?

Confrății nostri magiari plâng și se bocesc. Nu ne-am bocit noi de atâtea ori, nu am vërsat noi rîuri de lacrimi, nu am suferit noi chinuri gróznice, pentru că frații nostri magiari în imbulbarea lor ne negau dreptul la existența națională și ne batjocoriau limba și némul?

Pricep ei acum în momentele aceste de durere pentru ei durerile și chinurile nôstre?

Fie-le de invetătură salutară serbarea de la Pôrta de fer. Cine nu respectă drepturile altuia, acela nu are drept, să pretindă respectarea drepturilor sale.

Umilirea, ce au suferit-o Magiarii la Pôrta de fer drept conclusiune a serbărilor milenare, ar trebui să-i deștepte și să-i invețe a fi drepti față de noi.

Feuilleton.

Cërta pentru Cornul de aur.

(Fine.)

De aci înainte începe o altă politică a Rusiei. Ea cêrcă, să descompună peninsula balcanică în state singuratice, preste carî să deprindă un fel de protectorat. Ea a desfrunzit Turcia asemenea unei artișoce. Așas'a născut mai întâiu România, apoi Sêrbia, apoi Bulgaria. Bulgaria e încă în raport vasalitic față cu Turcia; dar acest raport încă se va sfârși, în dată ce țara va ajunge pe deplin sub influința Rusiei, spre care țintă se vede, că ea și grăbesce cu pași repeđi. Atunci sigur va ajunge Macedonia la rînd, ea să-și elupte o poziție autonomă, care mai apoi să se schimbe în neatîrnare deplină. Preste Macedonia Rusia întinde deja Greciei mâna; căci acesta nu e alta, de cât un avant-post al Rusiei.

Cel ce a urmărit istoria mai multă vreme și cu băgare de samă, acelaia îi este o privesc interesantă a vedé, cum Rusia în răsboiu înainteză tot mai tare spre Constantinopol, ér în timp de pace își întăresce

înțurința pe peninsula balcanică; spre acest scop lasă să lucre rublele și face tot felul de lucruri, carî sint neobișnute între popôre civilizate. Și puterile europene privesc la lucrurile acestea, fără ca în interesul păcii să protesteze în contra lor. Căci mai pe urmă tot la un răsboiu european vor ajunge lucrurile acestea. Când va avé să se mănânce frunța cea mai de pe urmă a artișocei, adecă Constantinopolul, atunci Anglia și Austria în sfârșit totuși vor trebui să-și reculegă puterile, și atunci afacerea a ajuns în împrejurări cu mult mai nefavorabile, de cât dacă în anul 1877 s'ar fi împotrivit din noú tendențelor agresive ale Rusiei, pe cum făcuseră pe la mijlocul anilor cincî zeci.

Cum stă de lucru Rusia chiar acum, se vede limpede din desvoltarea lucrurilor în Bulgaria. Prințul Alesandru de Bulgaria se emancipase de sub înțurința rusescă și chiar de aceea a trebuit să se ducă pe lângă totă poporalitatea sa cea fără păreche. Îl duseră cu forța pe Dunăre la vale, și când a ajuns pe pămînt rusesc, Rușii îl tractară ca pe un captiv. Ofițerii bulgari, carî conlucraseră la căderea lui, mai apoi trebuiră să fugă în Rusia și primiră acolo posturi militare înalte. Unde mai e pe airia obiceiú,

ca un stat să primescă în corpul sêu ofițeresc ofițeri de aceea, pe carî airia l-au osîndit tribunalele militare pentru rësvrătire și felonie?

Alegerea prințului Ferdinand Rusia nu a recunoscut-o, până când acesta prin trecerea prințului Boris la schismă nu a oferit dovadă palpabilă, că el dór nu voesce, să fie alt ceva de cât un satrap al Rusiei. Atunci îl primiră fôrte prietinesce în Petersburg, și acum pășesece Rusia pe față cu o pretenșiune, care până acum nu are păreche în istorie. Pe ofițerii aceia, carî la timpul sêu în servițiul tainic al Rusiei au tradat pe prințul Alesandru, pe ofițerii aceia prințul Ferdinand să-i recheme în serviț bulgăresc și să le încredințeze posturi înalte și importante de comandă în ôstea bulgărescă; asta va să însemne, că țarul nu pretinde mai puțin, de cât predarea armatei bulgare.

Omenii își bătură mult capul cu întrebarea, dacă prințul Ferdinand va împlini pretenșiunea acesta. Firesce că o va face, el trebuie să o facă! Căci dacă nu o face, atunci ajunge cu Rusia éráși în raporturi încordate ca mai înainte, și dór chiar pentru a scăpa de raporturile acestea încordate a făcut tot, a lăsat chiar și pe fiul sêu, să-l trecă la schismă. Ba el în orbirea sa a mers.

Quod uni justum, alteri aequum.
Recunoscem îndreptăţirea durerii
lor. Recunoscă şi ei pe a noastră. Atunci
cu puteri unite ne vom sci câştiga re-
spect şi unii şi alţii.

Scaunul episcopesc de Lugos. — Primum următoarea informaţiune: În 26 Sept. la 11 ore a. m. sosind Maiestatea Sa cu trenul regal în gara din Lugos a fost întâmpinat cu puternice ovaţiuni „Să trăescă!” din partea publicului, la cari Maiestatea Sa mulţămind din ferestra cupoului a observat pe Nestorul diecesei Ilustr. Ştefan Moldovan preposit capitular al diecesei Lugosului, căruia dându-se jos din tren a grăbit a-i da mâna şi a se întreţine cu venerabilul bătrân întrebându-l: „Dă eşti prepositul capitular al diecesei Lugosului?” La ce Ilustritatea Sa bineven-tându-l i-a poftit călătorie fericită zicând între altele, că se va ruga la Dumnezeu, ca şi această călătorie a Maiestăţii Sale să fie pemnul păcii, iubirii şi buneii înţelegeri. După cari Maiestatea Sa spunându-i Ilustr. Sale, că *în scurt timp va denumi episcop la Lugos*, şi făcându-i ast fel venerabilului bătrân o deosebită, dar meritată distincţiune, care îi poate servi de mângăere şi suvenire dulce în anii bătrâneţelor, s'a suit în tren şi a plecat spre Orşova.

Primul congres internaţional antimasonic s'a deschis Sâmbătă în Trient, în acel oraşel, în care s'a spus la timpul său cu o admirabilă claritate şi rezoluţiune doctrina bisericăscă combătută şi denaturată de așa numiții reformați și s'a decretat dispoziții salutare pentru sanarea relelor, de cari suferia biserica în secolul al XVI-lea.

Congresul din Tirol, de și se numesc internațional, are un caracter național italianesc, căci din cei 1500 de congresiști aproape 90% au fost Italiani, era discușiunile

au decurs aproape exclusiv în limba italiană. Între cei prezenți majoritatea covârșitoare o forma preoțimea, de și ar fi fost de dorit, ca laicimea să se angajeze la luptă în contra planurilor infernale ale francmasonilor, căci preoțimea și alt cum combate sectele masonice.

La congres s'au prezentat vre o 12 episcopi și reprezentanți alor 50 de episcopi, pe cum și o mulțime de monachi din toate țările. Congresul s'a început cu s. liturgie și cu cuminecarea membrilor laici. Preșident al congresului a fost proclamat prințul Löwenstein, era vicepreșident contele Paganuzzi.

Comendatore Alliata, președintele comitetului central din Roma, aducând salutare de la Roma catolică a îndemnat cu entuziasm la luptă în contra sectelor secrete, a căror scop este de a reduce întrăgă societatea la păgânism. Numai în cruce e mântuire, și singur în creștinism e libertate. Pe francmasoni, cari sînt cei mai mari dușmani ai bisericii, nu-i combatem ca pe inimiți, ci ca pe frați de ai nostri rătăciți.

După aceea s'au spedit telegrame omagiale Papei și Monarhului nostru, apoi membrii s'au împărțit în secțiuni spre a discuta asupra naturii francmasoneriei și a mijloacelor de a o combate. Discușiunile au fost secrete.

La cestiunea organizării la luptă în contra francmasonilor a vorbit mai întâiu fostul francmason Leo Taxil accentuând, că organizarea să fie în forma uniunii masonice, a cărei centru este în Roma, și care își are în mai multe țări europene comitete naționale; organizarea acesta trebuie dezvoltată. După părerea lui Taxil, care a fost ascultat cu un deosebit interes, organizarea s'ar dezvolta mai sigur prin reuniuni antimasonice în toate țările, cari reuniuni au să stea sub conducerea comitetelor naționale și sub suprave-

ghiarea episcopilor diecesani. Fie care comitet național trimite câte un delegat în comitetul central din Roma, în alte singuraticile comitete și singuraticile reuniuni își rezervă deplină libertate de acțiune cu atât mai virtos, că dispozițiile legale și împrejurările în diverse locuri sînt diverse.

A fost surprinzătoare vorbirea lui Dr. Kratzfeld, reprezentantul arhiepiscopului, care a susținut, că Miss Vaughan, renumită pentru senzaționalele ei descoperiri masonice, ar fi o persoană misterioasă, anume un bărbat, care face pretinsele descoperiri cu intențiunea de a le desminti mai târziu și de a-l bate joc de credulitatea catolicilor. Preoții francezi înse au asigurat pe Dr. Kratzfeld, că Miss Vaughan există, ei o cunosc bine.

Cu privire la organizarea mișcării antimasonice s'a primit părerea lui Leo Taxil. Mercuri congresul s'a terminat. Msgr Schiro, arhiepiscopul de Noua Cesarea, reflectând la conciliul Tridentin zice, că azi totă lumea își îndreptă atențiunea spre congresul din Trient. „Congresul de pace, care se consultă în Budapesta, nu poate apăsă pacea, căci lumea numai atunci poate avé pace, dacă se redă vicariului lui Isus Christos libertatea. Moreno Garcia, Luigi Rossi și arhiepiscopul de Quito au fost victimele logelor: să vină numai adevărata luptă pentru cultură, războiul civil pentru rehabilitarea creștinismului! Dumnezeu o voesce acesta, a fără cu barbarii!” Cuvintele acestea au fost permise cu o însuflețire nespuse de mare.

Proximu congres antimasonic se va ține preste doi ani; locul îl determină comitetul central antimasonic din Roma.

Congresul va avé acele urmări bune, că se vor studia apucăturile francmasonilor în chip mai sistematic și se vor descoperi desastrese, ce le-au produs ele în societate.

În poporul nostru principiile francmasonice abia au molipsit căți va ómeni pre-

asa de departe, cât a cerut de la Papa dispensare spre un paș ca acesta!

Ba poziția lui, dacă el ar voi acum să se împotrivescă pretensiunii rusesci, ar fi cu mult mai rea, căci mai înainte Ruso-Bulgarii încă făcură pretensiunii cât se poate de cutezate și mari, și Bulgarii, cari vor o țară neatrănătoare, le-au combătut. Acum era o partidă, acum alta mai aproape de prințul, dar amîndoné i-au respectat, cum respecteză încă și astăzi toți Bulgarii amintirea lui Alesandru de Battenberg. Dar după ce prințul Ferdinand cu humbugul acela al botezării lui Boris s'a adeverit de un comediant religios, nimeni nu-l mai respecteză, nici unii, nici cei alaiți. Dacă el privesce schisma de mai bună, atunci și el însuși ar trebui să se facă schismatic, ér dacă o privesce de mai rea, atunci nu trebuia să lase, ca pe fiul lui să-l trecă la schismă. Acest simplu aut-aut dovedesce nivelul moral al prințului bulgăresc actual, și chiar și dacă óre cine ar purta corona cea dintăiu din lume, ómenii totuși nu-l respecteză mai mult, de cum merită, de și în a fără ating pămîntul cu fruntea, în dată ce vęd marginea augustului pardisiu.

Cât de tare vor fi respectând deci partidele bulgare pe prințul său? Partida rusescă a pus mâna pe el și-l ține, până când îi servece ei. În dată ce ar înceta a o mai face acesta, ea îi dă o lovitură, și el atunci în zădar cêrcă sprigin la partida autonomă, el e usat. El trebuie să servescă Rusiei; el trebuie să recheme pe ofițeri și să incredințeze armata sa mânilor rusesci; el va trebui să mai facă multe lucruri, și în clipa, în care ar voi să facă alt ceva și nu ceea ce trebuie să voescă, în aceeași clipă sbóră din

strălucirea tronului bulgăresc. Cu ce alt scop ar fi incredințat el armata bulgărescă unor mâni, cari s'au vîndut Rusiei?

Așa de departe a înaintat Rusia pe peninsula balcanică. Avantposturile rusesci stau deja la hotarile sudice ale Bulgariei ori mai bine deja la ale Rumeliei răsăritene, așa dar aproape în fața Constantinopolului.

Acestea înse nu sînt toate durerile omului bolnav, — așa s'au obicinuit Europeii a numi Turcia. — În Africa, a cărei țerm nordic întreg odinioară asculta de cuvîntul califului, el astăzi nu are mai mult să poruncescă nimica; acolo s'a format în o parte un sultanat neatrănătoriu, ér cele alalte părți sînt ale Franței, Italiei și Angliei, pe când Sublima Pörtă adreseză cător va puteri din când în când câte o notă, care e de prisos, fiind că e lipsită de ori ce efect. În Asia teritoriul turcesc se află într'o stare întru adevăr îngrozitoare; macelurile armenesce au luat multor mii de ómeni viața, ér acum au urmat la rînd macelurile Drusilor, și pe când se vor sfârși acestea, sigur se vor începe alte maceluri pe airia. Tot de una trece câtă va vreme, până când sosesc despre ele scire în Constantinopol și pornesc de aci poruncile cele mai strașnice; ér până când spre escutarea acestor porunci se adună o óste îndestulătoare, până atunci creștinii și Muhamedanii își taie unul altuia grumazii, și când óstea ajunge în sfârșit la fața locului și ar avé să facă rînd, atunci generalul turcesc nu are nici cea mai mică garanță, că ostașii lui nu se vor însoți uneia ori alteia din cele două partide și nu vor jefui și ucide pe întrecute cu partida aceea.

Chiar așa stau trebile și pe insula Creta.

Acolo se găsece trupul unui creștin ucis, apoi în dată se aprind câte va sate turcesce, ér apoi se aruncă Muhamedanii asupra creștinilor și-iucid fără leac de milă. Și acestea se repetesc apoi în alte părți ale insulei. Spre a liniști insula guvernul promite escutarea acelor reforme, cari de mult le promise și le hotărise. De ce nu le-au escutat deja de mult la timpul hotărît? Din cauza cea mai simplă: până când insula era liniștită, până atunci au aflat, că nu e de lipsă escutarea lor, ér dacă insula acum ér se liniștesce, ér vor afla, că nu e de lipsă escutarea acelor reforme.

Acésta e agonia unui stat cădut deja în letargie. Ici colé moștenitorii lui și-al cuprins deja câte o parte din moștenire, și nu va puté să mai țină multă vreme, și se va sfârși totă strălucirea osmană de odinioară. Dar ce se va întâmpla pe atunci? În privința asta ori ce combinare ar fi fără de folos. Un lucru e cert: Rusia își continuă neîncetat înaintarea spre Constantinopol de la o poziție la alta. Ca ea să se hotărêscă la pașul cel mai de pe urmă, acesta va atrîna numai de la aceea, dacă crede ea, că va puté risca războiul, ori doră va nutri convicția, că cele alalte puteri interesate nu vor risca.

Nici când nu s'a vędut Europa în fața unei consecuente mai grozave și mai hotărîte a principiului, că în diplomație un avantaj mare te escusă, dacă ai făcut o nedreptate mică. Și într'aceea conceptele „mare” și „mic” sînt concepte relative: ele atrîna de la placul aceluia, al căruia va fi avantajul. („Die Wahrheit.“) **Ph. Laicus.**

tinși luminați. Inse durerea cu atât e mai mare, cu cât în praxă o mulțime de laici nutresce aceeași neîncredere, ca să nu zicem ură, față de biserică, ca și francmasonii declarați.

Deschiderea Porților de fer ale Dunării s'a întâmplat Duminecă cu o solemnitate splendidă. Acolo, unde apele Dunării părăsesc teritoriul monarhiei noastre, un labirint de stînci, cari își ridică piscurile ascuțite din valuri, făceau imposibilă navigațiunea. Ori cât de puternice sînt valurile bătrînului rîu, ele nu au putut mătura din calea sa acelea stînci, cari constituiesc o catenă mai lungă de 3000 de metri de la Orșova în jos. Aceste porți naturale ale Ungariei din spre răsărit din mandatul primit de monarhia noastră în congresul de Berlin s'au sfîrșit cu spesele statului nostru așa, că ele nu mai împedecă cursul nici a celor mai mari năi de comerț.

Monarhul nostru a sosit încă Sămbătă în Orșova, unde a primit omagiile diferitelor deputațiuni. Clerul dieceșii noastre de Lugoj a fost condus la Maiestatea Sa de către Esmul d. vicar capitular Petru Pop. Orașelul Orșova, de și timpul era nefavorabil, a fost splendid iluminat. Duminecă dimineță monarhul a primit pe augustii săi oșpeți, regii României și Sîrbiei. La 9 ore cei trei monarhi încunjuțați de ministrii lor, de corpul diplomatic și de alte persoane de poziție înaltă s'au imbarcat pe vaporul „I Ferencz József”. Episcopul de Cianad a cetit rugăciunea de binecuvîntare. După actul religios Maiestatea Sa a rostit tostul următor: „În acest moment sîrbătoresc, care ne unesc spre a celebra un mareș op al prosperității comune, sînt fericit a saluta pe suveranii alor două țări amice, a căror țermurî spēlași de Dunăre cu apropierea lor reciprocă simbolizează comunitatea intereselor noastre. Lucrările, cu cari a fost încredințată Austro-Ungaria prin congresul de Berlin, sînt terminate, ultimele pedeci, cari au stat în calea liberului percurs pe marele fluviu, sînt delăturate. Mândri de misiunea, de care ne-am făcut părtași, declar noua cale de deschisă, și în convingerea, că aceea va da un avînt salutar dezvoltării pacifice și fructifere a raporturilor internaționale, beu întru fericirea și prosperarea poporilor noastre.” Monarhii au ciocnit cu pocalele anume pregătite pentru ocaziunea această de către guvernul ungar. Salve de tunuri au urmat tostul împăresc. Pe țermurul român erau postate mai multe regimente de dorobanți cu muzicile militare, intonând imnul austriac.

La 2 ore d. am. cei trei monarhi au călătorit cu tren separat la Băile Herculare, unde la 6 ore a fost prînz festiv. Sara la 8¹/₂ ore regele Carol a călătorit spre Craiova, iar la 8³/₄ regele Alesandru spre Belgrad.

Întîlnirea și petrecerea cordială a celor trei domnitori totă presa o interpretază ca o întărire a legăturilor de amicitie, ce lăgă Austro-Ungaria cu România și Sîrbia. Alipirea României la întreita alianță o dovedește și faptul acesta. Un lucru inse nu este tertat a se uita: Ori cât de mari ar fi interesele, cari lăgă România și Sîrbia de monarhia noastră, legătura această numai așa va fi durabilă la ori ce eventualitate, dacă guvernul nostru își va da silința, să mulțămescă pe Români și Sîrbi de la noi.

Pe sama „Telegrafului Roman”. — Făcea acesta și-a exprimat de unăzi din nou indignarea sa farisească asupra noastră. În numărul său 99 scrie ast fel:

„Unirea” din Blaș strîmbă din nas din cauza entrefiletului nostru de azi e sêptemână intitulat: „Zichy locutus.” Faptul, că „Unirea” ăea în apărare pe generalissimul catolicilor, nici semnificativ nu mai este!

Espectorarea această a „Tel. Rom.” totuși ni-se pare prea pitică. Noi zisesem în cazul, de care e vorba, că „Tel. Rom.” a publicat o minciună. La declararea această a noastră „Tel. Rom.” cinstitul tace.

La espectorarea lui cea pitică și neputincioasă răspundem acum „Telegrafului Roman” cu cuvintele foii catolice „Germania” din Berlin. Ea scrie în ediția sa primă din 25 Septembrie următoarele:

„Referitoriul la cestiunea naționalităților din Ungaria Duminecă (în 20 Septembrie) în o adunare a partidului poporal magiar ținută în Ūrmény conducătorul ei contele Ferdinand Zichy a rostit un cuvînt hotărîtoriu. El a zis:

„Credința creștină stă pe temelul iubirii. Dumnezeu a iubit pe omeni și a zis: „Iubesc pe deapropoalele tîu ca pe tine însu-ți.” Dar cine e deapropoalele? Ori care om, fie el de ori ce limbă, de ori ce viță ori credință. De aceea nu-l vom pute eschide din iubirea noastră față cu deapropoalele, și chiar și când ne vom lovi de olaltă în viața politică ori socială, chiar și atunci vom nutri în peptul nostru față cu el iubirea deapropoaleului. (Aprobare însuflețită.) Iubirea inse și dreptatea pretinde de la noi, ca noi nici altora să nu le facem, ceea ce nu dorim, să ni-se facă nouă. Ast fel e o vătămăre a legii iubirii ori ce asuprire a altora, ori ce desprețuire a altora, fie sub ori ce titlu, carea se face pentru aceea, pentru că noi sîntem Magiari, pentru că ei se țin de altă naționalitate. (Aprobare însuflețită.) Noi avem să fim drepti de o potrivă față cu ori cine și de aceea noi, partidul poporal, vom să dăm și concivilor nostri celor de altă limbă drepturile, cari li-se cuvin. Dôr nu e cu cale aceea, ca noi să nu stăm de vorba cu ei în limba lor maternă, carea lor le e o comoră tot așa de scumpă ca și nouă limba noastră. (Aprobare sgomotosă.) Durere, că eu însu-mi nu pot grăi cu nemagiarii prezenți în limba lor maternă, dar voi purta grije, ca fiii și nepoții mei întîndându-le mîna să grăescă cu ei în limba lor maternă. (Aprobare sgomotosă.)”

„Vorba asta în tocmai așa de plină de iubire ca și de omenie noi trebuie să o admirăm cu atât mai virtos, fiind că în Ungaria șovinismul înălțat la valoare de sistem de stat terorizează pe toți și tôte.”

La acestea nu mai adaugem nici un comentariu. Ar fi și de prisos, căci dnilor de la „Tel. Rom.” li-se potrivește aceea, că „quem Deus perdere vult, dementat”, și că în zădar bați tōca la urechea surdului. Ei reproduc mai de parte din foii jidovesce și calvinesce minciuni colportate în contra bisericii catolice nebăgînd în samă, că minciunile acelea au fost desmințite deja.

Semnificativ e inse, că dnii de la „Tel. Rom.” par a aștepta de la noi, să nu simpatizăm mai mult cu Zichy Nándor cel ce și-a prefript scopul de a ne mântui și pe noi și și pe neuniți de legile păgâne aduse pe ca-

pul nostru de șovinismul liberal-jidan și cu o cale va să ne facă dreptate și pe teren național, și într'aceea mai bine să simpatizăm cu scumpul lor Goldiș, carele a jurat fără de nici o rezervă pe liberalismul magiario-jidan.

Pe sama „Dreptății”. — Făcea asta, care va să trecă numai de națională și s'ar supăra foc, dacă i-ai zice, că ea are caracter confesional, cu tôte acestea își află un deliciu deosebit, când pōte trage ca de pēr cîte un prilej, cu care să vedescă față cu biserică catolică și cu capul ei grațiosității sale.

Așa i-s'a întâmplat și în numărul ei din 22 Septembrie. Acolo se apucă „Dreptatea” și se supără asupra lui „Alkotmány”, pentru că acesta în 20 Septembrie, aniversara a 26-a de la răpirea Romei, a avut cutezarea de a-și exprima părerea de rău asupra acestei răpiri.

„Dreptatea” zice, că: „În anul acesta Venti Settembre a trecut lin în noianul vecinicieii, și nici n'am fi luat notă despre el, dacă nu ne-ar fi surprins tonul fanatic, în care se ocupă „Alkotmány” cu acest Venti.”

Dar pentru Dumnezeu! de unde ăea ore „Dreptatea” atăta iubire față cu Italianissimii, cari și-au fericit și-și fericesc țara, cîte numai Grecia e mai val de capul ei? Dôr ne-au făcut Italianissimii aceștia nouă Românilor vre o dată vre un bine? Spună-ne „Dreptatea” măcar și numai unul. Și ore nu tot ei au strigat între păhară în Buda-pesta în aușul lumii, că — extra Hungariam non est vita?

Și de unde ăea „Dreptatea” atăta ură asupra bisericii catolice și a capului ei? Dôr vre „Dreptatea” prin ura această să se arete vrednică de numele său? Ore furtul și răpirea nu e în mare în tocmai așa furt și răpire ca și în mic? Ori dōră — abstrăgînd de la răpirea țării — răpirea unor averi de sute de milioane, adunate de poporele catolice spre scopuri catolice culturale și umanitare, nu numai nu e răpire hotăescă, ci e o faptă eroică și vrednică de preamărire, în dată ce averea aceea e catolică? „Dreptatea” mai de parte, dacă nu vre, să-și bată joc de numele său propriu, n'ar trebui ore să recunoscă tôte binefacerile acelea naționale și culturale, cari ne-au isvorit nouă Românilor din Roma catolică? Dôr pentru binefacerile acestea va „Dreptatea” să se arete recunoscătoare prin ura aceea a sa?

Êr pentru ca „Dreptatea” să se convingă despre aceea, că „Venti Settembre” totuși nu „a trecut lin în noianul vecinicieii”, îi reproducem aci, cele ce cu prilejul aniversării amintite scrie în una dintre foile italiene archiliberale cele mai de frunte, anume în „Gazetta di Torino”, un politician italian liberal, care după mărturisirea acestei foii „a jucat un rol de frunte în viața publică a patriei sale”. Êtă cuvintele lui:

„Dar ce are de a face Roma Papilor, Roma de astăzi cu cea veche? Eă las, să-și aiba valoarea sa amintirile, dar contestez, că ea s'ar potrive, să fie capitala unui stat mare de ieri. Roma e un monument și un sanctuariu; nici într'una nici în cealaltă din calitățile acestea nu pōte ea să fie centrul, focalul și conducătorul vieții civile, politice și sociale a unei națiuni numai acum reînviată, carea trebuie să primescă impulsuri nouă într'o împrejurime nouă de la elemente-

nouă. Noi, cei ce avem lipsă de liniște, de conlucrare, de libertate, de vioiciune, ne-am postat acolo, unde acestea toate ne lipsesc ori cel puțin sînt amărîte. În Roma sîntem oșpeți, nu sîntem a casă. Începînd de la regele, care locuiesc într'un palaț vechi papal, pe care Papa îl reclamă cu tot dreptul, până la sala parlamentului de pe Monte Citorio, vechiul sediū al tribunalelor papale, toate ne sînt combătute și sînt usurpate. Pote-ae zice între ast fel de împrejurări, că în Roma guvernul italian ar fi a casă? Abstragem de la aceea, că adevărații Romani pe membrii parlamentului și pe omenii guvernului îi privesc de străini și încă de nișce străini neplăcuți, vexatori și în multe privințe stricăcioși. Depărtarea lor statornică ar provoca un oftat de ușurare la marea majoritate a populațiunii. Acesta e adevărul. El e cunoscut în de obște. Pentru ce nu se ține cont de el?"

Revistă bisericească.

Franța.

Guvernul Meliné urmăzează față de biserica aceea-și atitudine ostilă ca și radicalul Bourgeois. Când arhiepiscopul de Rheims cardinalul Langenieux a convocat episcopatul spre a serba aniversara de 1400 de ani a botezului lui Clodvig, ministrul de culte l-a făcut atent, că legea nu condece nici un sinod fără învoirea prealabilă a regimului. Arhiepiscopul a arătat, că convenirea episcopilor are caracter curat religios. Înțelegînd ministrul, că la serbare și-a înșinuat venirea 36 prelați nu numai din Franța, ci și din Belgia și Holanda, de nou l-a admoniat pe cardinalul Langenieux și l-a făcut responsabil pentru ori ce abatere a episcopilor de la afacerile curat religioase. Ministrul Ramlaud în scripta sa afirmă, că manifestarea episcopului la Rheims se află în contradicere cu politica Papei. Da, când e vorba de a împedea vre o consultare a episcopilor, se provocă guvernul chiar și la politica Papei, de a cărei îndreptățire Franța altă dată nici să scie nu vre. Serbarea se ține din 1—11 Octobree.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința de Mercuri a casei magnaților la interpelarea baronului Vécsey a declarat br. Bánffy, că guvernul e decis a disolva în timpul cel mai apropiat camera deputaților, respective a cere de la locul mai înalt concesiunea referitoare la disolvare. Tot br. Vécsey a interpelat pe ministrul president și pe cel de interne cu privire la abuzul, ce se face la alegeri prin recurarea miliției și prin compunerea listelor electorale.

Ministrul Perczel răspundînd la această interpelare a negat, că s'ar întimpla abuzurile amintite. Casa magnaților, mirare, nu a luat spre cunoștință răspunsul ministrului, ceea ce învolve în sine un vot de neîncredere față de guvern.

Tot Mercuri casa magnaților a primit proiectul de lege despre indicatura curiei în cause electorale, modificînd înse dispozițiile inimizabile bisericii. Decî acest pro-

iect ărași va ajunge în camera deputaților. Acesta e o nouă înfrîngere a guvernului.

În ședința dietală din 1 a c. br. Bánffy a declarat, că după ce n'a aflat garanțe suficiente, că dieta actuală în sesiunea, ce mai restă, va pertracta budgetul, a hotărît disolvarea parlamentului. Opoșiionali afirmă, că guvernul ar fi pus la cale modificarea proiectului despre indicatura curiei, ca ast fel la proximele alegeri să se pótă folosi negenat de manevrele electorale din trecut.

Komjathy, Apponyi și Ugron au interpelat guvernul pentru serbările de la Pórta de fer zicînd, că la acelea nu s'a manifestat prin nimica independența Ungariei, care a dus întru îndeplinire singură regularea Porții de fer; asemenea nici în discursul Monarchului ținut franțozesce, nu ungueresce, încă nu s'a amintit Ungaria ca atare, ci monarchia austro-ungară. Bánffy răspunde, că serbarea a fost magiară, de ore ce ministrul ungueresc de comerciū a stabilit programul.

Pe când foile guvernului încă alaltă ieri nu voiră să scie nimica despre disolvarea dietei, pe atunci „Pester Lloyd“ de ieri scie deja și aceea, că dieta se va închide în 5 a c., ăra dieta cea nouă va fi convocată pe 20 Novembre.

România.

Monarchul Austro-Ungariei a vizitat în 28 l. tr. pe regele Carol. Primirea domnitoriului austro-ungar a fost cât se pótă de strălucită și simpatică. De când a intrat Maiestatea Sa Francisc Iosif în România și până când a ișit, a fost obiectul celor mai splendide ovațiunii și manifestări omagiale din partea țării întregi fără deosebire de partid. Toți au privit în înalta vizită o distincțiune specială pentru România și pentru domnitoriul ei; căci Împăratul-Rege Francisc Iosif până acum nu a făcut vizită nici unei case domnitore din țările mai mici, ba nici regelui Italiei.

Regele Carol a întimpinat pe augustul său oșpe la Craiova Luni la 3^{1/2} a sosit trenul regal la gara din Bucuresci, unde a fost primit cu salve de onore și cu strigăte de „hura“ din mii de pepturi. La gară a ieșit și regina Elisabeta urmată de membrii casei domnitore spre a saluta pe iubitul oșpe. Primariul Bucurescilor a prezentat Monarchului nostru — după obiceiul românesc — pâne și sare.

În sala de primire au fost prezentați Monarchului nostru dignitarii statului român și foștii ministri, dintre cari Maiestatea Sa mai mult s'a întreținut cu dl P. Carp. La dinenul de gală, unde au fost invitați bărbații distinși ai țării fără deosebire de colóre politică, regele Carol a zis tostul următoriu:

„Sînt fericit a saluta pe Maiestatea Vóstră în capitala regatului meu. Înțelepciunea Maiestății Vóstre a fost tot de una un model pentru mulți monarchi și multe state și mai ales pentru mine și pentru tînărul stat român, care e azi mândru de a Vă saluta.“

Monarchul nostru în răspunsul său a zis:

„Mulțămesc Maiestății Vóstre pentru amabilele cuvinte, ce mi-le-ați adresat. Mă simt fericit de-a puté renoi însu-mi Maiestății Vóstre asigurarea sincerei și nestrămutatei Mele amicitii în mijlocul acestei frumoșe și bogate țeri, pe care înalta înțelepciune a Maiestății Vóstre a condus-o pe calea progresului, și a căreia însemnătate între statele Europei i-aș asigurao. Beū în sănătatea Maiestății Vóstre, a Reginei și a familiei regale.“

La cercele Împăratul-Rege a agrăit mai mulți bărbați distinși ca Al. Lahovari, P. Corp. Sturdza, Catargiū, generalul Man, prințul Ghica și alții.

Din incedentul înaltei vizite ziarele din capitală scriū elogiuri la adresa Monarchului.

Manifestările cordiale față de domnitoriul Austro-Ungariei nu esprimă numai respectul față de înalta persoană a Maiestății Sale, ci și raporturile amicale și intime ale României față cu monarchia vecină, și așa visita are și mare însemnătate politică. Este vorba, că în Maiū 1897 și împăratul Germaniei va visita pe regele Carol în Bucuresci, ce ărași numai alipirea regatului român la puterile Europei centrale o înșamnă. Aceste puteri sciū, să aprețieze însemnătatea statului român, ceea ce numai bucurie causăză fie cărei inimă românesce.

Italia.

Referitoriū la misiunea administratorului patriarchal Macariū în Abisinia „Germania“ mai scrie următoarele: Pe când Papa a trimis pe vicarul patriarchal coptic la Negus, pe atuncia alți patrioți au cercat, să-i imiteze esemplul, și au pregătit o espediție înzestrată cu mijloce bogate spre spriginirea captivilor. Acesta și trimisul Papei au pornit de o dată, dar pe când espediția italiană, pe cum apare din o scrisore publicată chiar cu două zeci și patru ore după publicarea epistolei lui Macariū, a fost lipsită totalminte de rezultat, pe atuncia comisarul papal nu numai a ajuns sănătos la țință, ci a fost și primit din partea Negusului cu prevenire alasă. Și așa primim din Vatican ărași cea dintăiū scire mai inspirătoare de sperare din Abisinia cea atât de fatală pentru Italia, pentru ca scirea acesta să oferescă la multe mame prospecte nouă, că fiilor lor în scurt vor scăpa din prinsore. Pretinsul barbar Menelic înșe numesce pe Papa „părintele nostru al tuturor“; învingătoriul falnicei oști italiene se plăcă cu reverință înaintea moșnegului, pe care Italianii l-au închis în Vatican, și ei acum se ved nevoiți, să recunoscă pe același Papă de binefăcătorul patriei. Ce privesce acum eliberarea captivilor, Msgr. Macariū adevărat că se măginesce la aceea, că își esprimă sperarea în respectul acesta; scrii, cari s'au ivit din alte părți, dar firesce că de o cam dată nu se pot controla, spun, că Menelic spre a face Papei pe voe va elibera mai întâiū o parte a prinșilor și anume chiar pe cel din statul papal de odinioră. Asta ar fi o nouă lecție amară pe sama Italianissimilor.

Anglia.

Visitei, ce a făcut-o părechea imperială rusescă la curtea engleză, i-se dă puțină importanță politică.

Espediția anglo-egiptenă a ocupat Dongola fără a întâmpina rezistență din partea dervişilor. Înaintarea repede a expediției ridică mult prestigiul Angliei în Sudan.

În Egipt se observă o agitație, ca țara să se emancipeze de protectoratul englez și să se declare independentă.

Turcia.

După rapoartele, ce se trimit din Constantinopol, acolo s'ar fi dat de urma unei secrete armenesci. Acesta ar sta din 5 secțiuni de câte 200 de membri. Organizarea unei secrete. Membrii ei, cari nu se cunosc între sine, au jurat, că la ordinul ce li-se dă, vor lucra pentru subminarea imperiului turcesc, provocând intervenția Europei.

Porța prin o notă adresată reprezentanților săi din străinătate face cunoscut, că nisuițele armenesci nu sînt nejustificate, accentuând introducerea reformelor și provocă pe reprezentanții diplomați, să întrevină la guvernele străine spre a face imposibil în țările respective pe revoluționarii armeni.

Sultanul prin o irade a dispus, să se convoce adunarea națională a Armenilor pentru alegerea patriarhului. Caracteristic e, că membrii acestei adunări nu sînt aleși, ci sînt numiți de sultanul.

Ambasadorii străini au ținut o conferință pentru delăturarea greutăților ivite la executarea reformelor din Creta. Presa engleză încă combate propunerile lui Gladstone, ca puterile să-și recheme pe reprezentanții săi din Constantinopol și să ia măsuri de coacțiune față de Turcia. Acesta ar provoca un război, ale cărui complicațiuni și urmări nu se pot prevedea.

Rusia.

Nihilistii erau încep, să dea semne de viață. Poliția secretă din Petersburg a dat de urmele unei conjurații nihiliste, din care fac parte și mai mulți oficiali de la academia de științe. În localul, unde convenia conjurații, s'a aflat o tipografie, o mulțime de scrieri revoluționare, arme și dinamită. Descoperirea aceasta a produs o impresie penibilă asupra cercurilor înalte.

Noutăți.

Escelența Sa Î. P. S. D. Mitropolit a călătorit luni sara la Budapesta spre a lua parte la desbaterile din casa magnatilor.

Din Arhidieceasă. Rsmul *Gavril Pop* canonic a fost numit rector al seminarului clerical arhidieceșan. — On. *Ioan Barna* preot în *Vorumloc* din protopopiatul Mediașului e numit administrator parohial în *B. S. Miclăuș* din protopopiatul Biei.

Concurs la parohii. Cu terminul de 15 Octombrie s'a scris concurs: 1. La parohia *Sermașului* din protopopiatul Giurgeului cu emolumente: Casă de lemn în stare de mijloc și superedificatele economice în stare bună; porțiune canonică 5 jug. cositor și arător cu venit catastral de 3 fl. 94 cr.; lectical de la 354 familii câte 1 fl. și câte o zi de lucru, ori o sanie de lemne à 33 cr. era de la 40 de familii veduve și sêraci câte

50 cr. și câte o zi de lucru; venitele stolare îndatinat. 2. La parohia *Aghiresului* din protopopiatul Clușului, cu emolumente: casă parohială de piatră cu celer și superedificatele economice în stare bună; grădină și cimetierul în estensiune de 3 $\frac{1}{2}$ jug.; porțiunea canonică comasată în o tablă aproape de comună arătorii 28 jug. 1036 $\square$, finanț 2 jug. 580 $\square$, drept de pășunat după 11 jug. în pășunatul comun al foștilor coloni; lectical de la 160 familii câte o metretă de cucuruz à 16 cupe și câte o zi de lucru, din cari 30 metrete sînt ale cantorului, era 10 metrete ale cristicului; venitele stolare îndatinat.

La facultatea teologică din Blaș anul scolastic 1896/7 s'a început în 3 a c. cu invocarea Spiritului sfînt. A celebrat s. Liturgie în catedrală Rsmul rector *Gavril Pop* asistat de corpul profesoral. Esercițiile spirituale prescrie s'au început încă în 2 sara și se vor termina Marți dimineață, când toți alumnii seminariai primesc s. cuminecătură. În acest an scolastic se propun Teologia dogmatică fundamentală, Istoria revelațiunii divine a V. T. cu limba evrească, esegeșă și introducere în cărțile V. T. și Economia rurală la alumnii din cursul I și II, era în cursul III și IV se preleg Teologia morală, Dreptul canonic, Dreptul civil și Ritul bisericii orientale. Cantul și tipicul se propune alumnilor din toate cursurile. Numărul alumnilor înscriși până acum e de 43 din arhidieceșă și 2 din diecesă Lugoșului.

Politiciani Italiani în România. Câți va din membrii corpurilor legiuitoare italiene, cari au luat parte la congresul și la conferința internațională de pace în Budapesta, au călătorit luni la București. Pe cum se anunțase, aventurierul politic *Pázmándy* încă avea să-și însotescă. În București acești oșpeți italieni au fost primiți de dnl V. A. Urechia, Șt. Sihlean, D. Buteulescu, N. Fleva, I. C. Grădișteanu și Delavrancea. Asemenea și membrii coloniei italiene au primit cu entuziasm pe compatrioții lor. Marți s'a dat un strălucit banchet în onoarea oșpeților de viață latină, cari au văcut cu ochii proprii, ce progrese mari au făcut pe toate terenele frații lor din Orientul Europei. Prin visita aceasta au voit Italianii să mulțumescă pe senatorii și deputații români, cari au fost contra tinerii în Budapesta a congresului și conferinței internaționale de pace.

Proces de presă. În 29 Sept. s'a pertractat la curtea cu jurați din Cluș al 33-lea proces al „Tribunei”. Procesul s'a intentat pentru articolul „Biserica și școala” scris din incidentul serbărilor milenare. Acușății au fost redactorul *Andrei Balteș* și conducătorul tipografiei *Marschall*. Ca apărător a funcționat dl *Iuliu Coroian*. Juriul a declarat de vinovați pe ambii acușăți, era tribunalul a condamnat pe *Balteș* la un an și trei luni temniță de stat, 300 fl. amendă și suportarea speselor de 29 fl. 89 cr. Verdictul juriului față de *Marschall* tribunalul l-a anulat. S'a insinuat recurs de nulitate.

Regina României decorată. Din incidentul visitei făcute de Monarhul nostru în București regina României, cunoscută în lumea literară sub numele de *Carmen Sylva*, a făcut o poezie ocazională. Împăratul-Rege *Francisc Iosif* a decorat-o cu ordul „Pro litteris et artibus”, care înaltă distincțiune până acum nu s'a mai dat unei femei.

Cestiunea română în străinătate. Celerul publicist italian *Roberto Fava*, bine cunoscut și la noi de pe timpul procesului Memorandului, nu numai prin presă, dară și cu graiul viu câștigă amicii cauzei noastre în Italia. De câteva săptămâni a ținut în Roma un ciclu de conferințe despre Românii din Transilvania și Ungaria, cari conferințe au fost primite cu mare însuflețire de poporul din Roma și de presa italiană. În săptămâna acesta dl *Fava* cu zelul său înflăcărat a ținut atare conferințe și în Milano. — Despre meetingul ținut la Paris în 11 Iuliu a. c. de către reprezentanții Românilor, Serbilor și Slovacilor din Ungaria a apărut o interesantă broșură franceză, care aruncă vîlul de pe stările din Ungaria.

Mateiu Milo, părintele teatrului român, a repausat în București la 22 Sept. în etate de 84 de ani. Milo se trage din o veche familie boerescă din Moldova; trimis de părinții săi cu alți tineri avuți spre a-și completa studiile la Paris, Milo s'a ocupat cu aceea, spre ce avea atragere și spre ce era născut, cu teatrul. Familia, nemulțumită cu el, l-a detras mijlocele de traiu, el înse a mers pe calea apucată, câștigându-și nume nemuritor. Retinors în patrie împreună cu *V. Alexandri*, *Cogălnicean*, *C. Negri* și alți bărbați talentați și patrioți infocați a lucrat la opera redesteptării poporului românesc. Teatrul a fost între anii 1840—1848 cel mai acomodat teren spre a combate scăderile învechite ale societății și a transplanta în mijlocul ei idei nouă și sănătoșe, cari apoi dezvoltate au produs emanciparea și unirea principatelor române. Milo cu talentul său extraordinar nu numai producea pe scenă cu o dexteritate uimitoare piesele lucrute de amicul său *V. Alexandri* și de alții, ci însuși a elaborat mai multe bucați dramatice corespunzătoare împrejurărilor, între cari *trăia*. La 1852 Milo a trecut din Iași la București, unde și-a continuat activitatea sa plină de succes. Chiar și la adânci bătrânețe aparițiunea lui pe scenă captiva pe toți. El va servi în decurs de socoli ca un model pentru artiștii nostri.

Statua regelui Matia Corvin. Mercuri s'a pus în Cluș piatră fundamentală la monumentul regelui *Matia Corvin* fiind de față ministrul br. *Fejerváry* ca reprezentantul *Maiestății Sale*, era ministrul br. *Jósika* ca al guvernului. Piatra fundamentală a binecuvîntat-o plebanul *Biró Béla*. Preoții românesci nu au luat parte la festivitate, ceea ce, — pe cum cetim în foile magiare, — a supărat pe Magiari.

Împăratul călătorește. „*Budapesti Hir-lap*” sub titlul acesta scrie, că statul ungar din incidentul serbărilor milenare a fabricat pentru călătoriile regelui un elegant vagon de calea ferată. Pe laturile vagonului era adaptată emblema Ungariei. În acest vagon a călătorit domnitorul la Orșova și la București, când a ajuns înse la *Verciorova*, mână neîndurate au luat de pe splendidul vagon emblema aurie: regele a rămas acolo la confini, împăratul a călătorit mai departe.

Invențiunea unui Român. Cetim în „*Tribuna*”: Invențiunea lui *Iuliu Florea* (un tiner român din jurul Orăștiei) în contra ciocnirilor de tren, despre care invențiune „*Tribuna*” a scris la timpul său, s'a vîndut unui consorțiu american pentru suma de 250 mii floreni. Foile americane sînt pline de laude asupra acestei invențiuni. Guvernul magiar nici n'a primit-o, pentru că a aflat-o un Român.

Câte vieți a costat regularea Porții de fer? Consilierul ministerial *Gonda* arată, că la lucrările de la Porța de fer, de când s'au început, până la finea anului 1895 au perit 84 vieți omenești, anume parte prin esplosiunea dinamitului, parte prin înecare. Pe lângă aceea un număr considerabil de lucrători au fost greu răniți și mutilați, în cât pe totă viața au rămas neapți de a mai lucra. Aceștia fiind asigurați vor primi pensiuene anuală.

Falimentul Constantinopolului, nu al celui de lângă Bosfor, a cărui bancrotare se va publica ceva mai târziu, ci a celui de la espoziția milenară din Budapesta. Societatea pe acții, care a aranjat la espoziție locul de petrecere numit „*Konstantinápoly*”, a cerut, să fie declarată de bancrotă. În direcțiunea întreprinderii se află și falimosul *Pázmándy*. Capitalul fundațional al întreprinderii puse la cale astă primăvară e de 2,600 000, era pasivele se urcă de presente la 3,300 000 fl.

† **Ștefan Bilț de Joód**, preposit capitar de Gherla, preposit titular de *Csudány*, vicar gen. episcopesc și preot iubitor în urma slăbiei unei bătrânețelor, provăcut cu Sfintele Sacramente ale moribunților, la 29 Septembrie a repausat în al 83-lea an al etății, al 60-lea al preoției și al 38-lea al canoniciei sale.

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecesci.

(Continuare.)

Cele alalte acțiuni rinduite în jertfele sângerose.

1. *Stropirea sângelui.* Dacă acțiunile centrale ale jertfelor sângerose erau junghiarea animalului de jertfă și prinderea sângelui lui, atunci se nasce întrebarea, că ce va să însemne stropirea sângelui sacrificial, carea cu ore cari modificări o rinduia L. V., să se sevârșescă în toate jertfele acelea sângerose? Să fie ea ore numai un suplement, un apendice al acțiunii principale? Într'un anumit respect firesce că e așa. Căci dacă în jertfele sângerose în rindul cel dintâiu se tracta despre darea vicară a vieții spre mörte meritată prin păcat, și dacă darea acésta a vieții se deplinia prin vörsarea sângelui în mânilor reprezentantului lui Dumnezeu, atunci e lucru vödit, că prin vörsarea acésta a sângelui s'a sevârșit esența jertfei, că jertfa ca jertfă a vieții era deja deplină. Mai mult adecă de cât viața omul nu putea da, érá Dumnezeu s'a îndurat a primi acest dar, darul cel mai prețios, prin locinătoriu s'eu în prinderea simbolică a sângelui. E deci lucru firesc, că stropirea sângelui nu putea mai mult să cuprindă un moment esențial nou al jertfei. Cu toate acestea ea nu era de prisos, în tocmai pe cum p. es. în împărțășirea tainelor L. N. nu s'nt de prisos numărösele acțiuni și simbole, cari încunjură materia și forma esențială a tainelor.

Preotul ducënd la altariu sângele, dovada învederată despre jertfirea vieții, și turnându-l acolo esprima în modul cel mai serbătorec, că jertfirea vieții sevârșită prin vörsarea sângelui s'a făcut lui Dumnezeu cel preasfint cu scopul de a presta o satisfacție, ce să coröspundă mărimii păcatului și vinei. Stropirea sângelui era aplicarea mai de aproape și solemnizarea lucrului, celui ce s'a sevârșit deja în vörsarea sângelui. S. Paul face o aplicare tipică sublimă a stropirii acesteia și mai de parte a intrării arhierului cu sângele sacrificial în sfinta sfintelor în ziua împăcării, când scrie la Evr. 9, 24: „Că nu în sfinte făcute de mână a intrat Christos, cele ce erau tipul celor adevörate, ci în însuși ceriul, ca să se arete acum feței lui Dumnezeu pentru noi.“ Pe temeiul acestor cuvinte ale Apostolului putem privi stropirea sângelui și de o afirmare omnilaterală a împăcării împlinite, de o afirmare, ce o făcea înaintea lui Dumnezeu preotul ca mijlocitoriu în folosul celui ce a adus jertfa. Înse chiar și prin înfățișarea asta înaintea feței lui Dumnezeu se dovedesce din nou, că acțiunile centrale ale jertfei celei sângerose erau junghiarea animalului și vörsarea sângelui lui în mânilor preotului, căci înfățișarea aceea se putea întâmpla numai pe temeiul jertfei deja împlinite și pe al satisfacției deja sevârșite.

2. *Arderea jertfei.* Cu stropirea sângelui se închia actul cel dintâiu al dramei sacrificiale. Într'însul se sevârșia darea unei vieți substituite spre mörte cu scopul satisfacției pentru păcat. Înse darea vieții spre mörte s'ntem îndreptățiti a o privi și din punctul de vedere al abstenenței. Töte le jertfesce omul, numai să-și mântuiescă măcar viața gölä. „Töte, câte are omul, le va da pentru sufletul s'eu“ (Iov 2, 4), așa de scumpă îi este viața, așa de nespus de amară îi este mörtea. Că jertfirea vieții e culmea abstenenței sacrificiale, vedem și din lupta lui Isus, pe cum ne-o descriu Evangeliștii: „Atuncia a zis lor Isus: Întristat este sufletul meu până la mörte. Rămâneți aici cu mine și priveghiați. Și mergënd puțin a cădüt pe fața sa rugându-se și zicënd: Părintele meu, de este cu putință, trecă de la mine păharul acesta“ (Mt. 26, 38 ur.). Întru adevör „mai mare dragoste de cât acésta nimeni nu are, ca să-și pună cine va sufletul s'eu pentru prietini s'ei“ (Io. 15, 13). Érá dacă darea vieții spre mörte o privim din punctul de vedere al abstenenței, atunci vom avé să zicem, că abstenența deprinsă în actul acela prim al dramei sacrificiale era numai simbolică-tipică; căci jertfitoriu nu da viața sa proprie, ci numai o viață substituită, pentru ca prin jertfirea acésta să simbolizeze, că în realitate el însuși ar avé să rabde mörtea, și pentru ca să apeleze cu o cale la o substituere viitoare reală.

Preasfintul și preadrechtul Dumnezeu nu se putea înse îndestuli cu o abstenență numai simbolică. Asta am aréat-o deja mai la deal. Trebuia deci să urmeze o abstenență de tot reală. și acésta se întâmpla în arderea unor părți ale jertfei, în renunțarea liturgică la materia jertfei. Când Israilitul așa, cum era petat cu păcate, se înfățișa înaintea preasfintului Dumnezeu, pentru ca să-l

împace, să i-se închine, să-l mulțămescă, să-l röge, să esprime în chip intensiv cu o faptă înaintea lui religia sa internă, atunci trebuia să se simțescă îndemnat, ca sentimentelor pocăinței și îngrețöșării de păcat, cari i-se iviau în conștiință pe primul plan, să le dea expresie nu numai în cuvinte (mărturisirea păcatelor la impunerea mânilor) și în acțiuni simbolice (junghiarea animalului și stropirea sângelui), ci și în faptă și cu fapta asta să dovedescă, că conștiința vinovăției și dorința de a se împăca au cuprins pe omul intern întreg. Și care faptă era atunci mai potrivită de cât abstenența, contrariul acelei gustări, din care isvorește tot păcatul? Ce era mai îndemănă de cât jertfirea de bună voe a unor obiecte de proprietate și de gustare, de cari omul se alipește așa de tare, după ce a devenit carnal? Dacă Israilitul după junghiarea animalului și după stropirea sângelui lui ar fi putut să ducă a casă tötä grăsimă și carnea și să o folosescă după placul s'eu, atunci jertfa lui materială nu ar fi fost förte mare, abstenența lui materială, carea se cuprindea numai în darea animalului spre mörte, abia ar fi putut să trecă de jertfă. Dar după ce Israilitul, cel ce aducea jertfa, după închierea acțiunii simbolice da materia jertfei în focul altariului ori ministrilor altariului, el aducea lui Dumnezeu și o jertfă materială însemnată, deprindea și o renunțare materială, carea omul carnal o simția tare, ér lui Dumnezeu putea să-l fie numai bine plăcută, „miros cu bună mirösmă“, firesce presupunëndu-se, că renunțarea aceea purecedea din adevörată intenție de a jertfi și era întru adevör exprimarea faptică a pocăinței energice și a dorinței umilite de a se uni cu preasfintul Dumnezeu cel vätömat prin păcat. Recunöscerea păcatului și a vinei și lipsa împăcării se esprima în chip simbolic mai ales în junghiarea animalului și în prinderea sângelui lui, érá pocăința se esprima în chip faptic prin darea proprietății spre a se arde.

Arderea jertfei e deci în rindul cel dintâiu o renunțare liturgică la proprietate cu scopul de a satisface, e o pedepsă în proprietate, ce omul o tea de bună voe asupra-și. Înse nu ori ce proprietate putea să se jertfescă, ci pentru ardere sacrificială se potriviva numai materie de aceea, care era obiect de gustare, în special materie de nutremit, și acésta din simpla cauză, că prin mănecare intrase păcatul în lume, și pentru că chiar de aceea negustarea, nemănecarea trebuia să se înfățișeze ca mijlocul cel mai potrivit spre a da expresie pocăinței. De aceea materialul arderii sacrificiale în s. Scriptură se și privește de mănecare a lui Dumnezeu. III Moisi 21, 6: „Sfinți să fie (preoții) Dumnezeului s'eu și să nu spurce numele Dumnezeului s'eu, pentru că jertfele Domnului, darurile (evr. lechem=pânea) Dumnezeului s'eu ei le aduc, și să fie sfinți.“ III Moisi 21, 8: „Și-l vei sfinți pe el, (pentru că) darurile (evr. lechem) Domnului Dumnezeului vostru el le aduce.“ III Moisi 21, 17: „Grăesce lui Aaron zicënd: Ori care om din semința ta întru rudele vöstre, întru carele va fi prihană, să nu se apropie a aduce darurile (evr. lechem) Dumnezeului s'eu.“ IV Moisi 28, 2: „Poruncesce fiilor lui Israil și grăesce cătră ei zicënd: Darurile mele, dările mele (evr. lachmi = pânea mea), jertfele mele cele de miros cu bună mirösmă să păziți a le aduce mie la serbătorile mele.“ III Moisi 3, 11: „Va aduce preotul preste altariu miros de bună mirösmă (evr. lechem) ardere Domnului.“ V. și III Moisi 3, 16.

Se înțelege de la sine, că expresiile acestea nu se întemeiază pe o concipiare antropopatică a lui Dumnezeu, ci ele voiau să zică singur numai atăta, că obiectul de nutrire, care-l ardea Israilitul pe altariu, prin mijlocirea focului de jertfă se referia la Dumnezeu, se nimicia întru onörea lui Dumnezeu. Căci focul altariului era simbolul lui Dumnezeu celui ce-și însușia prin el jertfa aședată pe altariu. I Moisi 15, 16: „Érá după ce a apus sörele, s'a făcut flacără, și éta cuptoriu afumând, și făclii de foc, cari au trecut prin mijlocul despicăturilor acestora“ (ale animalelor jertfite). III Împ. 18, 38: „Și a cădüt foc de la Domnul din ceriu și a mistuit jertfa“ (lui Ilie). I Paral. 21, 26: „Și a zidit acolo David altariu Domnului și a adus arderi de tot și jertfe de mântuire și a strigat cătră Domnul, și l-a audüt pe el cu foc din ceriu preste altariu arderii de tot, și a mistuit arderea de tot.“ II Paral. 7, 1 urr.: „Și după ce a încetat Solomon a se ruga, s'a pogorit foc din ceriu și a mistuit arderile de tot și jertfele, și s'a umplut casa de mărirea Domnului. Și nu puteau preoții să între în casa Domnului în vremea aceea, că s'a fost umplut casa de mărirea Domnului. Și toți fiii lui Israil, când au vödü pogoründu-se focul și mărirea lui Dumnezeu pe casă, au cădüt cu fața la pământ pe

pardosala petrii și s'au închinat și au lăudat pe Domnul, că e bun, că în veac e mila lui." III Moisi 9, 23 ur.: „Și au intrat Moisi și Aaron în cortul mărturiei și ieșind au binecuvîntat pe tot poporul. Și a ieșit foc de la Domnul și a mâncat cele de pe altariu, arderile de tot și seurile, și a vădut tot poporul și s'a spălmîntat și a cădut pe față." Focul acesta s'înt sacrificial, isvorit în șechina, din mărirea Domnului, icóna Dumnezeului legăturii, celui ce petrecea în mijlocul poporului său, se păzia și nutria necetat (III Moisi 6, 9) pe altariu, în locul, despre care Dumnezeu zice la II Moisi 20, 24 către poporul lui Israel: „Voiți numi numele meu acolo și voiți veni la tine și te voi binecuvînta." Focul acela trebuia deci Israelitului să-l privească de simbol al marelui, sfîntului și sfîntitorului Dumnezeu, care apăruse deja lui Moise în chipul focului (II Moisi 3, 2).

A da materia jertfei în focul altariului însemna deci a o da lui Dumnezeu, era renunțare faptică la obiecte materiale de gustare cu referire nemijlocită la Dumnezeu și cu scopul de a sa-

tisface și de a recunoște maiestatea și mila lui. Spre a însemna, că jertfitorul era conștient despre contrastul său față cu Dumnezeu, că el păcătoș fiind avea lipsă de împăcare, nu punea el însuși materia jertfei pe altariu în foc, ci o da preotului, mijlocitorului pus de Dumnezeu, ca mijlocitorul acesta să o pună în foc. Acesta dovedește limpede, că încă și arderea jertfei avea de scop satisfacția, și că acesta din urmă prin aplicarea sîngelui încă nu era sevărșită fără numai în chip simbolic-tipic și numai cu privire la vina păcatului. Acum la rîndul său abținerea, ce se sevărșia prin arderea jertfei, era o deprindere a pocăinței și avea deci caracter de satisfacție, adevărat că nu mai mult pentru vina păcatului, ci pentru pedepsa lui. Așa dar întru cât în arderea sacrificială cu scopul de a satisface se sevărșia o pedepsă în proprietatea jertfitorului, focul jertfei avea menirea de a nimici ca element răsbunătorii în numele lui Dumnezeu obiectele acelea de gustare, cari s'au jertfit.

(Va urma.)

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Odaea era acum luminată. Păreții erau văruiți. Plafonul îl țineau grinzi mari de stejar, negrite de timp. Padimentul era pardosit cu petri mici albe și vinete în patru unghiuri. Erau aci câte va scaune, a căror picioare imitau ghiarele leului, un divan scund întins lângă perete, îmbrăcat în materie vinetă. Îl acoperia în parte un straiu mare vîrgat de lînă, — cu alte cuvinte, odaea era dormitoriul unui Evreu.

La lumina candelor putem vedea mai bine și femeea. Ea împinse un scaun înaintea divanului, puse tasta pe el și se aședă apoi jos lângă el, pentru ca să servescă stăpînului său. Fața ei vedea o vristă cam de cincizeci de ani. Culoarea pielii îi era întunecată, ochii îi erau negri și chiar acum erau luminați de expresia unei gingășii aproape ca de mamă. Un turban alb îi acoperia capul, dar așa, că i-se vedeau urechile și într'însele se vedea semnul sclăviei, — o gaură făcută cu o sulă grosă. Femeea era o sclavă de origine egiptenă, căreia nici anul cel sfînt al jubileului, anul al cincizecilea nu i-ar fi adus libertatea. Sîntem îndreptății a crede, că chiar și dacă i-s'ar fi imbiat libertatea, ea nu ar fi primit-o, căci băețul, căruia îi servia acum, îi era mai scump de cât viața. Ea i-a dat mîncarea cea din tîi și-i grija încă și acum ca pe un băețel și nu putea fi fără de scrvițiu lui. Pentru ea el nici o dată nu putea să înceteze a fi băețel.

În vremea cînei grăi Iuda numai o dată.

„Mai aduci-ți a minte, Amro, de Messala, care odinioară petrecea zile întregi aci la mine?”

„Da, îmi aduc aminte de el.”

„Înainte de asta cu câți-va ani s'a dus la Roma, ér acum s'a întors. Astăzi l-am cercetat.”

Tinérul se înfioră, ca și cum l-ar fi cuprins un sentiment neplăcut.

„Am știut eu în dată, că trebuie să s'a întîmplat ceva,” replică Amrah cu compătimire caldă. „Messala nici o dată nu mi-a fost drag. Spune-mi tóte.”

Dar el se cufundă în gînduri și la întrebările repețite ale femeii răspunse numai atata:

„S'a schimbat tare. Eu nu-mi mai fac de lucru cu el.”

După ce Amrah duse tasta, se sculă și Iuda și se sui de pe terasă pe coperiș.

Presupunem, că cetitorul scie în cât va scopurile, cărora are să servescă coperișul unei case orientale. Ziua de vară din Siria alungă în întunerecul și rēcórea chililor interioare pe cel ce doresce tignă; dar nóptea îl chemă de timpuriu a fară; el doresce umbrele, cari se plécă preste cóstele munților, ele îi sînt momitoare ca velturile, cari acoper în chip cast cîntărețele circeice; dar ele sînt departe, pe cînd coperișul e aproape și destul de înălțat de-asupra pămîntului, pentru ca să fie accesibil vînturilor rēcóritore, și destul de înălțat și preste arbori, pentru ca să tragă óre cum stelele mai la vale, destul de la vale, cât lucirea lor să fie mai luminosă. Așa s'a făcut coperișul locul pe adăpostire, de joc, de durmit, de boudoir, de convenire pentru familie, locul de musică, de salt, de conversare, locul, în care omul se adăncesc în gînduri, visuri și rugăciuni.

Acela-și motiv, care în ținuturi mai rēcórose îndemnă pe ómeni, să împodobescă chiliile sale de locuit fără de a băga mult în samă, că asta costă bani, acela-și motiv a îndemnat pe Orientali, să împodobescă coperișul casei sale. Crésta coperișului, carea a dispus-o Moisi, s'a făcut pentru măiestria olăritului un prilej de triumf. Mai apoi se înălțară de-asupra ei turnulețe scunde și fantastice; încă și mai târziu regii și împérații încoronau coperișele sale cu vile de marmoră și de aur. Perfecțiunea sa cea mai înaltă și-au ajuns-o ele în grădinile atrnate din Vavilon.

Tinérul, pe care-l urmă, pași încet preste coperișul către un turn zidit pe unghiul nordvestic al casei. Dacă ar fi fost străin aci, el sigur, întru cât l-ar fi conces-o întunerecul, ar fi examinat clădirea acesta bătătoare la ochi, — masa acesta posomorită, scundă, compusă din gratii, din colonne și din o cupolă de-asupra lor. Pe de desubtul unei cortine trase pe jumătate în sus intră el în interiorul turnului cuprins de întunerec. Numai prin ferestulele din cele patru laturi licuria ceriului înstelat. La una din ferestulele acestea vedu el pe o femeie, carea odihnia pe o perină de divan și în întunerec se făcea observabilă numai prin hațna sa albă și largă. La sunetul pașilor lui ea lăsă din mîna eventaiul. Petrele cele scumpe, cu cari era împodobit eventaiul, licuriau în razele stelelor.

IV.

Mama lui Iuda.

„Iudo, fiul meu!”

„Eă sînt, mamă!” răspunse el și grăbi spre dînsa.

Îngenunchiă apoi lângă ea, érá ea îi cuprinse în brațe, și între sărutări îl trase la peptul său.

Mama se aședă érá în poziția sa comodă pe perină, în vreme ce fiul ședea pe divan și-și odihnia capul în brațele ei. Prin ferestă ea putea privi preste un șir întreg de coperișe din vecini; mai de parte, colo la apus, se desemna asemenea unei lăviți vinete un șir de muntii, și de-asupra lor se întindea bolta ceriului, în a cărui adâncimi nesfârșite clipiau miile de stele. Cetatea zăcea într'o liniște adâncă. Numai aerul era mișcat de un vîntuleț.

„Amrah mi-a spus, că ți-s'a întîmplat óre ce,” zise ea mîgulindu-i fața. „Până cînd Iuda al meu era copil, am suferit, să se neliniștescă pentru nimicuri. Îuse acum e bărbat. El să nu-și uite,” — glasul ei se moia fórt tare, — „că într'o zi va avé să se facă eroul meu.”

Ea grăia în limba aceea, carea era uitată aproape de tot, dar totuși se cultiva curată și cu grije în unele familii, mai ales în cele bogate atît de strămoși cât și de averi, ca păretele despărțitorii între Iudei și între păgâni să fie cu atît mai puternic, — în limba, în care iubise Raveca și cîntase Rachil.

Cuvintele mamei păreau, că-l pun de nou pe gînduri. Dar după o scurtă pauză Iuda prinse mîna, cu care ea îl rēcória cu eventaiul, și zise:

„Astăzi, mamă scumpă, gîndul meu s'a îndreptat spre lucruri, la cari nu m'am cugetat încă nici o dată. Spune-mi înainte de tóte, ce am să mă fac?”

„Nu ți-am spus-o? Eroul meu ai să te faci.”

El nu putea să vadă fața ei și totuși șcia, că ea a glumit.

El se făcu mai serios.

„Tu ești așa de bună, așa de iubitore, mamă! Nimeni nu mă va iubi vre o dată așa, pe cum mă iubesci tu.”

Îi sărută érá și érá mîna.

„Mi-se pare, că pricep, pentru ce tu nesocotesci întrebarea mea,” zise apoi. „Viața mea până acum a fost a ta. Cât de blîndă, cât de gingașe a fost conducerea ta! Ași dori, ca ea să țină în vecl.

Înse asta nu e cu putință. Voința lui Dumnezeu e, ca eu o dată să fiu stăpânul meu propriu. Va veni ziua despărțirii, — zi înfricoșată pentru tine. Să fim dară tari, să fim serioși! — Eu voi să fiu eroul tei, dar tu ai, să-mi așezi calea. Cunoști legea, — tot fiul lui Israel are să-și alege o carieră. Nici eu nu fac excepție, și de aceea te întreb acum: Să păzești turmele? Ori să lucrezi pământul? Ori să lucrezi cu fierul? Să mă faci oficial ori legiuitoriu? De ce să mă apuci? Mamă dulce, scumpă, ajută-mă, să aleg!”

„Gamaliil astăzi a predicat,” zise ea îngândurată.

„Așa? Eu nu l-am auzit.”

„Atunci sigur ai fost la Simon, carele, pe cum spun, a moștenit talentele cele înalte ale familiei sale.”

„Ba nu! Nu l-am văzut. Am fost pe piață și nu în templu. Am cercetat pe tinerul Messala.”

O anumită schimbare în tonul glasului lui deșteptă atențiunea mamei. Un presimț iuți baterea inimii ei. Eventualul i-se opri în mână.

„Pe Messala!” zise ea. „Ce ți-a putut spune el, ce să te neliniștească așa de tare?”

„S'a schimbat foarte.”

„Veți, să zici, că s'a întors ca Roman.”

„Așa e.”

„Roman!” continuă ea, ca și cum ar grăi cu sine. „Acest cuvânt pentru întregă lumea înșamnă domn și stăpânitoriu! Cât timp a fost dus?”

„Cinci ani.”

Mama își ridică capul și privi în întunecul nopții.

„Filosofii de pe via sacra sînt pôte buni pe sama Egiptului și pe a Vaviloniei, dar pentru Ierusalim, — pentru Ierusalimul nostru — are valoare legătura cea vecinică a lui Iehovah.”

Și dusă pe aripile gândului se răzîmă eră înderept pe divan. Iuda rupse acum cel dintâiu tăcerea.

„Mamă scumpă, cele ce a zis Messala, în sine luate au fost destul de aspre; dar apoi modul în care le-a zis, a fost de-a dreptul nesuferit.”

„Mi-se pare, că te înțeleg, Iudo. Roma și dimpreună cu ea preoții și oratorii, senatorii și politicianii ei, cecă astăzi forța sa în ceea ce acolo se numește satiră.”

„Eu presupun, că fie care popor mare e superb,” continuă Iuda, ca și cum n'ar fi băgat de samă întreruperea, „dară trufia Romanilor e de tot diferită de a altor popóre; ea în timpul din urmă a crescut așa de tare, cât nu cruță aproape nici pe zeii.”

„Pe zeii?” replică repede mama. „Dor nu numai unul e Romanul, care a pretins pe sama persoanei sale cult dumnezeesc.”

„Ei bine! În Messala tot de una a fost o parte bună din însușirea asta nesuferită. Deja pe când era prunc, l-am auzit bătându-și joc de străini, pe cari până și Irod se dimita, să-i întimpine cu respect; dar până acum cruțase cel puțin Iudea. Astăzi și-a bătut înțâia dată joc de obiceiurile noastre și de Dumnezeul nostru. Pe cum dorii, am rupt-o cu dînsul cu desevârșire. Și acum, scumpă mamă, aș dori, să fiu sigur despre aceea, dacă Romanii întru adevăr au cauză de a ne desprețui. Întru cât sînt eu mai de rînd de cât Messala? Ore poporul

nostru e mai de rînd de cât cel roman? Pentru ce să-mi trebuiescă a mă simți asemenea unui selav, — fie chiar și în ființa de față a Cesarului? Spune-mi, de ce să nu-mi fie iertat a aspira la onorurile lumesci cele mai înalte în totă privința, dacă simțesc în mine bărbăția de a mi-le dobîndi și mă hotăresc pentru a mi-le dobîndi? Pentru ce să nu prind și eu arma în mână și să nu cere și eu gloria războinică? Dór eu pot să mă fac meseriaș, păstoriu, neguțatoriu, — pentru ce să nu mă pot face și artist ca Elinul? Spune-mi, mamă, — și asta e cauza cea mai de frunte a nesiguranței și supărării mele, — pentru ce nu-i este iertat unui fiu al lui Israel, să întreprindă, ori ce pôte întreprinde Romanul?”

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut și se află de vîndare la tipografia seminarială:

Elemente de Algebră

pentru clasa IV, V, VI, VII și VIII gimnasială de **Emiliu Viciu** profesor gimnasial.

Manual aprobat din partea Esc. Sale Ministrului r. u. de culte și instr. publică în manuscris sub Nr. 3151 din 1895. Blaș 1896. — Prețul 2 fl. v. a.

Tot la tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nici un preot nu pôte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'au schimbat tôte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preoțesc, din care să lipsească acésta carte, în care se află tôte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii noué create prin legile aceste.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgieriu, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Editor și redactor răspunđător:

Dr. Victor Szmigelski.

Nro 3853—1896.

(39) 3—3

Escriere de concurs.

La un stipendiú de 60 fl. v. a. pentru învățacei de măestrie din fundațiunea fericitului preposit capitular *Constantin Papfalai* se escerie prin acésta concurs cu terminul de 10 Novembre 1896.

Învățaceii de măestrie, cari doresc a obține acest stipendiú; au să-și provadă cererile cu următóriele documente:

1. Carte de botez; 2. contractul închiat cu respectivul măestru, la care se află, în copie; 3. atestat de la măestru despre progresul ce-l fac în măestrie; 4. atestat despre purtarea morală de la oficiul parochial gr. cat.

Cererile să se înainteze pe calea oficiului parochial la acest Consistoriu.

Blaș din ședința consistorială ținută în 12 Septembrie 1896.

Victor

Archiepiscop și Metropolit.

Magazin de lemne de lucru și de foc.

Subscrisul am onóre a aduce la cunoștința On. Public din loc și jur, că eră mî-am restabilit magazinul meu de lemne bine asortat la casa-mi proprie, și servesc pe lângă prețurile cele mai moderate materialul cel mai bun.

Templărie.

Primesc tot felul de lucrări de mesar pentru edificii, pe cum și strane de biserică și mobilieruri de școli, despre cari la cerere servesc cu preliminar.

Entreprise de pompe funebre.

La casuri de mórte recomand aședămintul meu de înmormintare bogat asortat, în care tôte obiectele, atât cele mai de rînd, cât și cele mai fine se pot căpeta cu prețurile cele mai ieftine. — Sieriuri de metal, ce se tuchid hermetice, din primele fabrici. — Sieriuri de brad și stejar din lucrătórea-mi proprie.

Pe lângă referențe bune se acórdă plătirii în rate.

Rugând On. Public pentru spriginul binevoitor semnez

Blaș (Balázsfalva) 1896.

cu distincă stimă

Ștefan Oltean

templar.

(29) 6—10